

Hirdetések és nyilvántartások... Budapest IV. híradó-utca és kalap-utca sarkán 1. sz.

EGYETÉRTÉS

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Eszerkesztő- és kiadó-hivatal: Budapest IV. híradó-utca és kalap-utca sarkán 1. szám.

A hegymászó hadjárat.

Megszólalt a „Gott erhalte“ a katonai zenekar fuvó hangszerein azon a határon, melyet másfél száz éve se magyar baka, se osztrák cserépar lába nem taposott.

Zord vidéken, hegyek hátán, sziklák repedésein, járattal ösvényeken izzadnak rekedő forróságban az emberitő katonagépezet sakfigurái.

Pedig az összehasonlítás maga egy erősség a megszállás ellen. Bedobni egy államkeverék izom és vagyonerejét egy földre, a melyen se rokonszenv, se barátság nem terem, mindig rossz politika volt.

De a katonai politika oly vak, mint fegyelme. Nem az ész logikája, hanem a kérdésrörtes észvesztettség szól belőle.

Nem az igaz katonai erény, s nem az igaz harci szellem követelménye ez a hegymászó kaland sem. Nincs abban virtus, nincs abban becsület, nincs abban világszem.

Emlékezzünk a regkőre és mesékre, a melyeket régi váromok sasfészekről fentart a nép. Azokról a cseh lovagokról, azokról a veres bárátokról, azokról a kényurakról, a kik beszégettek a környék, rémei voltak az embereknek, sanyargatói a népeknek, elidegenítői a tulajdonnak.

Február 20-án Kanszu tartomány fővárosában, Lan Csao Fu-ban és végre Március 21-én Szo Csao-ba értünk. Az egész utat Sanhai-tól kezdve Szo Csao-ig 104 nap alatt hagytuk hátra; levonván ebből az egyes helyeken tartózkodást, 87 napig utaztunk.

AZ „EGYETÉRTÉS“ TÁRCZAJA.

Gróf Széchenyi Béla levele Kínából.

Szo Csao (Kanszu tartományban) apr. 12. 1879.

A magyar tudományok akadémiaának Tiszelt Akadémiai! Mióta Sanhaiból mult év június 5-én Bélaánt Gábor volt utitársam betegség okozta hazatérőrel jelentem meg beküldeni hátkorodtam, elég időm volt a kínai viszonyoknál bővebben megismerkedni és utam kiindulási pontját és irányát véglegesen eldönteni.

December 8-án 1878-ban hagytam el két utitársammal, egy kínai tolmással és kínai családtagokkal Sanhai. December 12-én értük el Hankan városát a Pang-Tsze folyón; január 7-én 1879-ben La Ho Ku-t és január 15-én a Han folyam egyik mellék ágán Tin Tsze Kuánt, hol a többi izben váltott kisebb nagyobb hajóktól és csónakoktól véglegesen búcsúzunk.

vezetésű, s az államalkotó tömörüléseket megelőző időkből, hogy a barbár népek vándorbetöréseiknél is ismertek bizonyos szokásjogot és ösztönszerű szabályokat, a melyeket követni el nem mulasztottak.

A diplomácia középkori elfajulásáé lón a nemtelen szerep a hazugságot és csalást fogadni el a nemzetközi érintkezésnél világforogató alapul. De még e diplomácia is örökdedett, hogy becselen ábrázattát az irászatról át ne vigye a hadizászlókra.

Ausztriáé, e becsületben soha sem erős államadat a feladat, hogy a barbar korokban is fentartott hadviselési és hódítási fogalmakat a diplomácia képe után idomsita, s a mi szégyen volt a loagnál, ne legyen szégyen, — csak a kaland sikerüljön, — annál a hadseregnél, a mely az egyezmény leple alatt hódítani indul.

Ki van, a ki állítani merné, hogy a szultán felségjoga oly erő marad, a melyet be nem fód a kétféle sas, hogy karmaival lassankint minden velőt, minden igazságot kifosszon belőle, s ne hagyjon helyt más az üres váznl. Ma még csak megszállás, holnapután foglalás, azután hódítás.

Az okkupáció.

A novibazári szandák okkupációja osztrák-magyar csapatok által csakugyan megkezdődött, mint az előre volt hirdetve, f. hó 8-dikán, tegnap. Ezen okkupációra néve eddigelé a következő tudósítások érkeztek:

A bécsi „Uj Presse“ levelezője Cajnicából már f. hó 7-keről azt jelentette: Bosznia főhadparancsnoka Württemberg herceg, a König vezérőrnagy parancsnoksága alatt álló csapat felett szemlet tartott. Ezen csapatok összesen a szállító és mérnöki-régi csapatokkal együtt 6900 emberből állnak a podgajsz szállításra a 3-dik vontató században, melyekhez a szükséges katonai fedezet van adva és az 7 osztályban indul el. Ugyan ez után következik a hegyi táviradi szállító csapat. — Az ellenállás eseteiben tartalék osztály lépezőzetesen van felállítva, úgy hogy annak egyik része Cajnicába és Jordávia, másika Vissgrádban fog bevonulni, míg König vezérőrnagy az előnyomulást a novibazári szandáságba vége viszi. Ezen tartalék felett maga Württemberg hercegete át a főparancsnokságot és ez 12,500 emberből áll. Württemberg hercege, egyezményűn Cajnicából igazgatja a foglalás sereg hadvezetését. A bevonulás a novibazári terület két hadosztalban történik, az első és nagyobbik a 24. és 44. gyalog-

szeregéből a 25. vadász zászlóaljából, egy hegyi táviradi osztályból és 4 vontató szakaszából a határt Plevlje irányában lépí át. König vezérőrnagy maga vezényli ezen csapatot. A második hadosztal pedig, mely a 41. gyalogszereből, a 31 vadász zászlóaljából, egy hegyi táviradi osztályból és 3 vontató szakaszból áll, Priboj felé indul. Ezen hadosztal élén Lipovski ezredes áll. Württemberg herceg ellenállás eseteiben az összes csapatokat fogja vezényelni és az első hadosztal előnyomulása alatt Cajnicában marad.

8-án reggeli fel 9-re a Cajnicából érkező hadosztal zöme Svetlo Borjenél Plevlje felé indulván, tábori zeneszóval és hurrah kiállítások közt át lépte a határt. Az első csapat, mely egy zászlóaljából áll, egy óra negyeddél előtt ronultát Gvozdo Karaulnál, de a 30 emberből álló török csapatnál már nem találkoztak. A csapatok hangulata igen lelkesült. A kisse fenygetetebb jobb szárny fedezetül egy vadász zászlóalj van kirendelve, mely már tegnap délután indult előre a határig déli irányban és a 5 hadosztalról 5-8 kilométernyi távolságban követi. A hal szárnyat 2 század fedzi. Az oldal hadosztaloknak e járattal hegyi utakon sok nehézségekkel kell küzdeniök. — De a fő hadosztal előnyomulása is igen fáradsó, noha az utakat az utazók a mennyire lehetett elvezették a határig jó karba állították. Cajnicától a határig az ut 2100 lábnyira megy felé. Az előnyomulás legnagyobb óvatossággal történik. Minden intézkedés meg van téve egy történhető ellenállás esetére. Ma a Vissgrádról Priboj felé előnyomuló hadosztal, Obadich dandára, 1 gyalog ezred, vadász zászlóalj, egy hegyi ágyú, egy szakasz huszár — is állítja a határt. Az idő rendkívül kedvező. Az eddig érkezett hírek csak a nagy természet-nehézségekről szólnak, melyekkel a csapatoknak mindjárt az első órákban meg kellett küzdeniök. A legteljesebb hadi felszerelésben vonulnak a szegény katonák a nap egész hévének kivéve, a kopár száruk közt, a folyton emelkedő keskeny hegyi utakon, melyek néhol alig járható ösvényekké szűkülnek.

Budapest, szept. 9.

Gróf Szapáry Gyula pénzügyminiszter — befejezvé az osztrák miniszterekkel folytatott tárgyalásait — ma reggel Bécsből visszatért.

A honvédelmi miniszteriumban egy hét óta egy vegyes bizottság ülész, mely — mint a Bud. Corr. írja — azon megterítendő kérék végeles megállapításával foglalkozik, melyeket a taraly Bosznia herendelt előfogatok tulajdonosi szentvedtek. E tanácskozásokban a hadügyminiszterium részéről Bolla őrnagy és Moritz számtanácsos vesznek részt. Ezen munka legnagyobb része már be van fejezve s — miután a megyékben működött becső bizottságok kitünő előmunkálatokat szolgáltak — különös nehézségeket sem okoztak. A sommegyei becső bizottság a leggyorsabban dolgozott, úgy, hogy az általa megállapított kártérítési összeg (4000 forintal valamivel több) szétosztás végett a megyéknek már ki is utalványoztatott.

Az okkupáció.

A novibazári szandák okkupációja osztrák-magyar csapatok által csakugyan megkezdődött, mint az előre volt hirdetve, f. hó 8-dikán, tegnap. Ezen okkupációra néve eddigelé a következő tudósítások érkeztek:

A bécsi „Uj Presse“ levelezője Cajnicából már f. hó 7-keről azt jelentette: Bosznia főhadparancsnoka Württemberg herceg, a König vezérőrnagy parancsnoksága alatt álló csapat felett szemlet tartott. Ezen csapatok összesen a szállító és mérnöki-régi csapatokkal együtt 6900 emberből állnak a podgajsz szállításra a 3-dik vontató században, melyekhez a szükséges katonai fedezet van adva és az 7 osztályban indul el. Ugyan ez után következik a hegyi táviradi szállító csapat. — Az ellenállás eseteiben tartalék osztály lépezőzetesen van felállítva, úgy hogy annak egyik része Cajnicába és Jordávia, másika Vissgrádban fog bevonulni, míg König vezérőrnagy az előnyomulást a novibazári szandáságba vége viszi. Ezen tartalék felett maga Württemberg hercegete át a főparancsnokságot és ez 12,500 emberből áll. Württemberg hercege, egyezményűn Cajnicából igazgatja a foglalás sereg hadvezetését. A bevonulás a novibazári terület két hadosztalban történik, az első és nagyobbik a 24. és 44. gyalog-

szeregéből a 25. vadász zászlóaljából, egy hegyi táviradi osztályból és 4 vontató szakaszából a határt Plevlje irányában lépí át. König vezérőrnagy maga vezényli ezen csapatot. A második hadosztal pedig, mely a 41. gyalogszereből, a 31 vadász zászlóaljából, egy hegyi táviradi osztályból és 3 vontató szakaszból áll, Priboj felé indul. Ezen hadosztal élén Lipovski ezredes áll. Württemberg herceg ellenállás eseteiben az összes csapatokat fogja vezényelni és az első hadosztal előnyomulása alatt Cajnicában marad.

8-án reggeli fel 9-re a Cajnicából érkező hadosztal zöme Svetlo Borjenél Plevlje felé indulván, tábori zeneszóval és hurrah kiállítások közt át lépte a határt. Az első csapat, mely egy zászlóaljából áll, egy óra negyeddél előtt ronultát Gvozdo Karaulnál, de a 30 emberből álló török csapatnál már nem találkoztak. A csapatok hangulata igen lelkesült. A kisse fenygetetebb jobb szárny fedezetül egy vadász zászlóalj van kirendelve, mely már tegnap délután indult előre a határig déli irányban és a 5 hadosztalról 5-8 kilométernyi távolságban követi. A hal szárnyat 2 század fedzi. Az oldal hadosztaloknak e járattal hegyi utakon sok nehézségekkel kell küzdeniök. — De a fő hadosztal előnyomulása is igen fáradsó, noha az utakat az utazók a mennyire lehetett elvezették a határig jó karba állították. Cajnicától a határig az ut 2100 lábnyira megy felé. Az előnyomulás legnagyobb óvatossággal történik. Minden intézkedés meg van téve egy történhető ellenállás esetére. Ma a Vissgrádról Priboj felé előnyomuló hadosztal, Obadich dandára, 1 gyalog ezred, vadász zászlóalj, egy hegyi ágyú, egy szakasz huszár — is állítja a határt. Az idő rendkívül kedvező. Az eddig érkezett hírek csak a nagy természet-nehézségekről szólnak, melyekkel a csapatoknak mindjárt az első órákban meg kellett küzdeniök. A legteljesebb hadi felszerelésben vonulnak a szegény katonák a nap egész hévének kivéve, a kopár száruk közt, a folyton emelkedő keskeny hegyi utakon, melyek néhol alig járható ösvényekké szűkülnek.

Találkoztak-e már másféle ellenállással is, arról még semmi hír sincs. A katonai dispoziciók azonban bizonyossá teszik, hogy a fővezénylő nem igen bízik a török-albán lakosságban s a csapatok biztonsága érdekében kimerítő intézkedéseket tett. Az óvatosság annál szükségesebb, mert magok a kényszerbevitelség hazafért tagjai sem csinálnak titkot belőle, hogy még megközelítőleg sem lehetséges előre megállapítani, békésen valószínű-e az okkupáció vagy nem. Passzív ellenállásra minden esetre kell számolni.

A mi a portát illeti, az meglehetősen szerény intézkedéseket tett a netaláni ellenállás leverésére. Az okkupálni szándékolt helyeken, Pribojban, Prepoljében és Plevljeben összesen két török zászlóalj van, melyből két század Plevljeben állomásozik. A törökök tehát csak a mértékben támogatják csapatainak netaláni lazadás esetein.

Tegnap délután 1 órakor az osztrák-magyar csapatok Han Kovacsba, az első állomásra a novibazári szandáságba megérkeztek. Az egész vidék, melyen át a csapatok vonultak, többnyire erdő, leginkább őserdő és tenyessék. Több erdő-gégek nyomai látszóttak, ellenben a lakosságól alig lehetett valamit látni. Tiszáidából egyébránt elég megnagyított hírek érkeztek. A török őrség Gvozdo Karaulban örhelyét elhagyta csapatainak odérkezése előtt.

Ezekből az tünik ki, hogy a Cajnicából reggeli 6 órakor elindult hadosztal, mely fél 9-re érkezett Svetloba s Borljebe, háromfél órát szücségtelt ezen utra. E két helység egymástól 6 kilométernyire fekszik. Svetloból és Borljéből 4 óráig tartott az út Han Kovacsig. A távolság a határig Han Kovacsig 7 kilométer.

A Württembergi herceg a következőket távirja Han Kovacsól 8-dikről dében: Killies vezérőrnagy hadosztala reggel 6 órakor indult el Cajnicából, 10 órakor a szandák határára érkezett és déli 12 órakor tábort vert Han Kovacsnál. A török őrsék 2 órával előbb hagyták el Gvozdot és Han Kovacsot, Plevlje felé indulván. A lakos-

bel, lösz falak, szakadások és mélyedésekkel és ez napokig és napokig tart messze be Konszuba. Ez a legporosabb, legzomorubb, leglegrövidebb határ, mit életben láttam. Gömbök tökéletes kiszáradásának és elpusztulásának kezdete; minden hideg, rideg, víz, hó és harmat nélküli, sehol egy fa, egy bokor, alig egy fűszál, a hold tüképének szakasztott mása. E vidéken nedvességi lecsapódás alig látszik és a néha-néha e határokat iszonyatos szélvész zivatark érnek csekély esővel, úgy az késő nyár folytán történik, midőn már a természet nem használhat, az aratás végét érte, ha egyáltalában volt mit arathatni. A népesség elpusztult, a falvak elhagyták — csak is kiegészített farkasok száguldoznak lassan és buskomoran tovább, egyedül lakóik elkerözött vidékének.

Ugy hittem, hogy e határnak hajdani birtokosai és földmívelő osztálya nem annyira a Dunag-ferdalom alatt ment tönkre, mint inkább a szárazság okozta, több évi rossz termés következtében beállott éhség miatt. Ki éhen halt meg akart kénytelen volt másutt letelepedni. Hogy egykoron e helyeken meglehetősen számban letezett a népesség, arról bizonyosság van, s sok elhagyott és lerombolt ház, összeomlott egyes majorkok és lakházak, valamint a művelés alatt állott, most parlagon heverő, elvadt szántóföld.

ság, mely ugyan igen csekély számmal látható, békésnek mutatkozik. Obadich vezérőrnagy hadosztalól, mely Pribojba indult, még eddig nem érkezett jelentés.

Muszká német háboru kilátásában.

Daczára a német és muszká császárok találkozásának a két állam közt vége van, és hogy egy háboru Muszká és Németország közt nem tartozik a lehetőségek közé. Leginkább a német lapok hangja engedti ezen feltevést.

A „Strassburger Zeitung“ ugyan is, mely Bismarck-Bohlen gróf közlönyének tartatik, ki Bismarck hercegnek közölről rokona és kit ő az annektált tartományokba küldött, egyik cikkében azt mondja, hogy „most két áramlat uralkodik, Német- és Muszkaország közt. A politikai áramlat, melyet Bismarck herceg teremtett“, a két állam közt oly mély és elkeseredett ellenségeskedést idézett fel, hogyha a két császár még több összejövetelt tartana is, ezek azt tökéletesen még sem szüntethetnék meg.“

Ha a német újságokat lapozgatjuk, megkökenünk azon elkeseredett hang felett, melyel Muszkaország ellenében élnek. A többek közt idezik a berlini „National Zeitung“, mely azt mondja:

„A viszony Német- és Muszkaország közt, nem kis mérvben van megzavarva. Ez oly komoly okoknál fogva történt, hogy senki sem képzelheti, miszerint azon találkozás, bár mily szívesenek tünjék is fel, melyet a két császár egymással tart, egyszerre bírja helyreállítani a dolgokat, miut azelőtt állottak. Ha a vámpolitika nem fog revízió alá jónni a két állam közt, akkor igen bejósolható lehet ekerulni az oly helyzetet, melyben mindenkégy javulni vagy m-g rosszabbnak kell lenni, mint előbb.“

„A Heereszeitung“, mely Berlinben igen nevezetes lapnak tartatik, így nyilatkozik:

„A német hadsereg élénk rokonszonnal viseltetik a muszká hadsereg iránt, de azt is jól tudja, hogy minden sikerét saját erejének és vezérei okosságának köszönheti és ezen meggyőződés képezzé teszi azt, hogy magát bárki ellen is megvédi, hogy megtartsa mind azt, mit a véres csatákban nyert.“

„A Reichsbote“, konzervatív lap, azt mondja, hogy a háboru Muszká- és Németország közt addig ugyan el lehet kerülni, míg a két császár életben marad, de ezután a lap ezen épen nem tettett nyilatkozatot teszi:

„Muszkaország nem támadhat meg bennünket a nélkül, hogy magának szövetségest ne biztosítson, de nem lesz oly nehéz dolog Németország ellen szövetségeseket találni, mivel országunk mind az észak felől, mind a dél felől elleneségekkel tölt. Azért tehát nekünk is mindig arra kell törekednünk, hogy elég erősek legyünk magunkat megvédeni.“

„Az „Augsburger Allgemeine“ Miljutin tábornok tudománya az egész tollazatot, mely Muszká és Németország közt folyik.“

A „Frankfurter Zeitung“ konstátálja az elégedetlenséget, melyet a muszká dipomaták nem s unnek meg haugoztatni azon udvarokkal, hol követeket tartanak. Bismarck herceg ellen, kiűnk azt vetik szemére, hogy * 0 volt az, ki Ausztriát arra segített, hogy a szlovák élére álljon.

Ezen adatok elég világosan mutatják, mennyire nagy a feszültség, mely Német és Muszkaországban egymás ellen uralkodik.

De hogy Muszkaország komolyan készül háberura Németorsággal, az azon kö ülmeny is megerősíti, hogy szövetségeseket nemcsak keres, de már talált is egyet Svédországban.

Mióta a B-madotték a svéd trónra léptek, igen ritkán találkoztak a Romanovokkal, kik őket mint sehonnait tekinteték, mivel az első Beradotte francia király volt. Alexis nagyherceg csak egyez, azt is csak fölött látogatta meg a svéd udvart, midőn kirándulást tett a Malar-tó felé. De most, mióta a cezarevics megfoglalta Osztrák királyt, ez oda mutat, hogy magval egyenlének nak nevezett Hien (járás és helység) és ez jelenti azt hogy: „Jü (Nephrit) gát.“

Kanszu azon része, mely a Kia Jü Kuan-tól nyugatfelé old, tökéletesen ismeretlen az európai előtt, és eddigelé minden újabb közlés e tájáról kizárólag kínai forrásból merített. A XIII. század végén a nagy velencei utas Marco Polo Pólvárosától, valószínűen e tájon kétél át Kína felé, a többek közt azt írja: „Minekutána 30 napig utazol a sivatagon át, mint leírám, egy városos érsz, mely Szo Csainak hívatik és mely éjszák és éjszák-keletré fekszik, ez szintén a nagy kínai birtokok tartozik.“ Ez alkalmasint a régi Szo Chon város volt, mely 623-ben a Pang-dynastia első császáranak uralkodása alatt épült és melynek helyén jelenleg (Palladius archimandrita kínai forrásai szerint) Tun Huang Hien áll.

Utitásaim mindegyike a maga szakmájában szorgalmasan dolgozik. Az egész utról egy geographiai és egy geológiai térkép készült. Földrajzi tekintetben a kínai nagy térségben, mely a csillagszázhoz érő Jézus-rendi terüteknek a XVIII. században végberühmunkájára alapján készült, a távolgások meglehetősen pontosággal vannak fölveve, de sokhelyütt a hely meghatározások hibásak. Kitünő eszközeimmel a szélességi és hossz-meghatározások, valamint a magasságok gondosan és lelkiismeretesen eszközöltek. — Kellő figyelem fordították az éghajlat viszonyaira, melyre nézve a rendelkezés vezet tételegeológiai jegyzetek és észlelések némi derít terjesztethetnek. Az állat- és növényvilág nem került ki figyelmenkét és a hol csak lehet, gondot fordítottunk az ethnographiára, cranologióra és a nyelvészetre is, mert jól tudjuk, hogy e tájáról minden új és érdekel bír. Gyűjtéseink lassacskán szaporodnak, de vajon a gyűjtött tárgyakat lehet-e majd háza küldeni vagy magunkkal vinni, és hogy azok ép, használható karban érkeznek-e meg? ez más kérdés.

Eddigelő utunk nagy része ut, melyet Tin Psze Kuan-tól tevének a Tzin Ling hegységen át Szi-an Fuba. E hegység magasságára, hosszára és szélességére tekintélyesebb a Prynusoknál. Marco Polo azt írta és utána ismételték sok más, hogy nevezett hegységben csakis egyetlen egy uton lehet ajutni Kína deli tartományába, tudniillik azon,

A „Budapesti Szemle“ legújabb kötetéből.

Lapunk mai számához fél IV melléklet van csatolva.

